

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Varianta 9

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÉTEL

(30 pont)

Az alábbi kijelentések mindegyikével kapcsolatban írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt! Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik.

1. A tartalom a fogalom szerkezeti eleme, amely:
 - a. a fogalom nyelvi összetevőjét képezi
 - b. a szóbanforgó osztályhoz tartozó elemek tulajdonságait tükrözi értelmi síkon
 - c. azon elemek összességére vonatkozik, amelyek a szóbanforgó osztályt képezik
 - d. azon szót vagy szócsoporthoz képezi, amely által a fogalom kifejeződik
2. Terjedelmi szempontból a *Fekete-Tenger* fogalma:
 - a. üres
 - b. egyedi
 - c. általános
 - d. homályos
3. A *tigris* és *emlős* fogalmak közti viszony:
 - a. alárendelő
 - b. ellentétes
 - c. ellentmondó
 - d. metsző
4. A *Néhány jelentős tett olyan cselekedet, amelyeknek az alapját tudatalatti impulzusok képezik* kijelentés logikai predikátuma:
 - a. képezik
 - b. jelentős tett
 - c. tudatalatti impulzusok
 - d. cselekedet, amelyeknek az alapját tudatalatti impulzusok képezik
5. Egyetemes állító mondatot képvisel az alábbi kijelentés:
 - a. Románia az Európai Unió tagállama.
 - b. Néhány okmány elégett a tűzvész következtében.
 - c. Senki sem önszántából jó.
 - d. Sok személy nem kapta meg a kérvényezett kölcsönt.
6. A megfordítás az alábbi következtetési formának felel meg:
 - a. közvetett deduktív
 - b. közvetlen deduktív
 - c. erős indukció
 - d. gyenge indukció
7. A bizonyítandó tétel :
 - a. egy konkrét mondat, amelyet állítunk, és amely mellett érveket sorakoztatunk fel
 - b. egy premissza, amelyből levezethető az a mondat, amit bizonyítani kell
 - c. az a következtetés, amely révén levezetjük azt a mondatot, amit majd bizonyítunk
 - d. az a folyamat, amely révén egy adott mondat csak igaz mondatokból következik

8. A teljes indukció esetében a konklúzió:
- mindig csak valószínű
 - mindig hamis
 - valószínű, ha a premissák igazak
 - igaz, ha a premissák igazak
9. A következtetés, miszerint *A torokgyíkot és a himlőt mikrobák okozzák. A torokgyík és a himlő fertőző betegségek. Következésképpen minden fertőző betegséget mikrobák okoznak.*
- közvetett deduktív következtetés
 - közvetlen deduktív következtetés
 - teljes indukció
 - nem teljes indukció
10. A szofizma:
- szándékos logikai tévedés
 - nem szándékos logikai tévedés
 - érvényes bizonyíték
 - érvényes szillogizmus

II. TÉTEL

(30 pont)

Adottak a következő mondatok:

- Egyetlen élettapasztalat sem haszontalan.*
- Néhány emberi cselekedet nem törvényes.*
- Minden daru vándormadár.*
- Egyes férfiak tehetséges szakácsok.*

- A. Szögezzétek le a 2-es mondat formuláját! **2 pont**
- B. Szerkesszétek meg formális és természetes nyelven egyaránt a 1-es mondat ellentétését és az 4-es mondat alárendelt-ellentétését! **6 pont**
- C. Alkalmazzátok a megfordítás és átalakítás műveleteit az 3-as és 4-es mondatokra leszámaztatva azok helyes megfordítottját és átalakítottját formális és természetes nyelven! **10 pont**
- D. Ábrázoljátok az Euler-diagram módszerével a 2-es kategórikus kijelentést! **4 pont**
- E. Két diák, X és Y a következőképpen vélekedik:

X: *Ha egyes mértani alakzatok nem téglalapok, akkor egyes téglalapok nem mértani alakzatok.*

Y: *Ha minden ragadozó gerinces, akkor egyes gerincesek ragadozók.*

A fenti helyzetből kiindulva:

- formalizáljátok a mindkét következtetésnek megfelelő logikai eljárást! **4 pont**
- magyarázzátok meg a formalizált következtetések helyességét! **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

- A. Adott a következő két szillogisztikus módozat: *a_{ii}-1, eao-4*.
- Írjátok le a mindkét szillogisztikus módozatnak megfelelő következtetési sémát, és képezzetek természetes nyelven egy szillogizmust, amely megfelel a fenti következtetési sémák valamelyikének! **8 pont**
 - Ellenőriztétek a Venn-diagram segítségével a két szillogisztikus módozat bármelyikének érvényességét, leszögezve azt, hogy milyen döntésre jutottatok! **4 pont**
- B. Szerkesszetek formális és természetes nyelven egyaránt egy két premisszából álló érvényes érvelést, amely a *Néhány ember nem tisztességes* kijelentést támasztja alá! **8 pont**
- C. Adott a következő meghatározás:
- Logika* =_{df} *a logika tudománya*
- Szögezzétek le egyet a meghatározás szabályai közül, amelyet a fentebb adott meghatározás megsért! **2 pont**
 - Említsetek meg két olyan, a meghatározás helyességét befolyásoló szabályt, amely különbözik az a pontban megállapítottól, és szerkesszetek mindkettőre vonatkozóan egy-egy olyan meghatározást, amely sérti ezeket! **8 pont**